

Ročník XX.

duben 2011

číslo 4

Slunná vůně dubna
Zrána ústa plná dětství
kakaa chleba a másla

Za domem zahrada
za plotem představa
Nejsladší vítězná drobná
husí mochna s pírkou

a vlhký písek
a rybník

V parku ze hřbitova
u zdi
zčernalý kámen
temný anděl
co tě neopustí
v slunci

Viola Fischerová

Foto: Eva Rusová

Úvodem

Japonci se v neštěstí chovají obdivuhodně ...

V kterých zemích je možné trestně stíhat presidenta jako v Izraeli?

Ve 20. století mnozí marně spoléhali na demokracii a humanismus, mnoho křesťanů na lidovou zbožnost. To je tragicky málo.

Svět i člověk jsou porušeny, k moci se stále derou také lidé neurvalí. Jak zajistit spravedlnost? Rozlišování dobra a zla je pro každého pracné. Nad všechnen vnější dohled je přijetí odpovědnosti vlastnímu svědomí a jedinému Spravedlivému a Milosrdnému. Je většího projevu kultury?

Velikonoce nám pokaždé připomínají naši zbabělost a náboženskou nesnášenlivost. Ale i věrnost boží. Kdo porozumí velikonoční události, získá nový vhled a nadhled. /v

CONTRA VEGANOS

Moji přátelé z Ch. nezhou nikoho na návštěvu. Jejich byt se totiž podobá komoře, ba i tržišti: pytle a pytlíky s obilím, prosem, pohankou, jáhly a kdoví s čím ještě. Oni jsou přísní vegetariáni, tedy vegani. Své potraviny nekupují v obchodech, ale od bio-pěstitelů. Pro chléb jezdí 30 kilometrů daleko, aby byl „košer“. Odsuzují jakékoli zabíjení zvířat, proto nejedí maso. Varují se i mléka, cukru, vajec, másla, tuků. Jenže – co je dnes na naší planetě nezávadné? I horský vzduch v Krkonoších je napaden exhalacemi. – Ti dobří lidé vstávají časné ráno, aby si mohli připravit nezávadnou snídani. Nechodí na návštěvy; museli by odmítat „nevhodnou“ stravu. Zakoušejí denně mnoho štiplavých poznámek na jejich zubožené tváře i těla. Jako křesťané by měli přijmout Ježíšovu radu: „Nedělejte si starosti o svůj život, co budete jíst a co budete pít“ (Mt 6,25.32). Ba dokonce příkázání jíst maso! (Gen 9,3; Sk 10,13; 11,7). Ani není pravda, že Ježíš pil jen šťávu z hroznů. Právě víno z hroznů dokonce ustanovil jako způsob svého tělesného spojení s námi v Eucharistii. Ve věci hodování nás docela utěšil (Mat 9,15 a Mk 7,15).

Nemáme si zvykat užívat knih jako lehátek nebo kolébek k pohovnění, nýbrž jako vozidel nebo lodí, aby nám pomáhaly jinam. Nikdy tedy neber knihu do ruky s jiným cílem, než aby ses stal po nějaké stránce rozumnějším, moudřejším nebo lepším, a neodkládej ji, pokud z ní nenačerpáš porozumění dobré věci nebo plnější ctnost. Nemilovat knihy znamená nemilovat moudrost. Nemilovat moudrost však znamená stávat se hlupákem. *J. A. Komenský*

Vzpomínám na dlouholetou kostelnici paní Martu Vonkovou z Libče u Trutnova. Ta v postní době, po celých 40 dní, nevzala do úst maso, sádlo, máslo, moučnický, vejce. Míval jsem před ní komplexy méněcennosti. Pokládal jsem to za přehnané. Ale až přišly Velikonoce, to pak pekla a vařila ostošest! Tak velké španělské ptáčky už nevidím: na každém dobrý metr nití. Postila se tvrdě – ale z lásky ke Kristu ukřižovanému. Stolovala – ale v radosti ze Zmrtvýchvstání. Naši předkové uměli rozlišit dny všední, kající, a dny sváteční, slavnostní. Neměli panický strach o život; byli pokorní a radostní, protože věřící. *Jan Rybář*

Touha

Kdybych vyplakala horu slz
v hloubce mé studny zůstane touha
vidět padat hvězdu
přadlena z jejího zlata utká nitě lásky
šaty z nich obepnou těsně mě tělo
abych je nikdy nevyšlékla

Eva Milotová

NASHLEDANOU V NEBI

rozhovor s Oto Mádr (1917-2011)

Když jste v padesátém roce působil mezi studenty, upozorňoval jste je, že jim za účast v katolickém studentském hnutí hrozí zatčení, vězení nebo i smrt. Jak na to reagovali?

Jeden medik mě usadil: „S tím, co nám říkáte, počítáme. Mluvme o něčem podstatném.“ Později, to už jsem byl ve vězení, jsem se dozvěděl, že byl také zatčen a choval se velice statečně. Musím říci, že jsem ty mladé lidi obdivoval. Riskovali, že je vyhodí z fakulty, půjdou k lopatě nebo je zavrou, že to tragicky poznamená jejich rodiny... My kněží jsme to oproti nim měli snažší.

Někteří lidé z kléru ale kličkovali.

To mě zklamalo. Těžko říci, proč selhali. Snad ze strachu zvolili na rozcestí ukazatel „neriskovat“.

Páter Josef Zvěřina říkal, že strach a lež jsou nejlepší spojenci všech diktatur.

Obava o sebe a svou budoucnost totalitní moci nahrává. Ale nechci a ani nemůžu nikoho odsuzovat. Ten, kdo měl rodinné závazky, musel mít velikou odvahu, aby se postavil na stranu pravdy. Já to měl jednoduché.

Proč byla podle vás církev pro komunismus tolik nebezpečná?

Církev reprezentovala jiné hodnoty – úctu k člověku, pravdě, svobodě. Potřebovali se nás také zbavit, abychom nerušili rozvoj ateismu.

Měsíc před svým zatčením jste napsal „Slovo o této době“. Vlastně jste ve svém textu předával věřícím papežův vzkaz: „Ať jsou stateční a věrní“.

Prorocká slova: „Ať jsou stateční a věrní, bude to krásná stránka dějin“, mi papež Pius XII. svěřil v září čtyřicet devět, před mým návratem do vlasti. Dokončil jsem studia na Gregoriánské univerzitě a čeští bohoslovci poslali do Prahy dotaz, zda bych neměl zůstat v exilu. Arcibiskup Beran s tím souhlasil, ale jeho dopis nepřišel včas. Tak jsem se vrátil domů s papežovým poselstvím, že se má proti zlu bojovat pravdou a věrností. To je krásné.

Kdyby Beranův dopis, že máte zůstat v Římě, přišel včas, byl byste v bezpečí.

To se však nestalo, já se vrátil a taky to k něčemu bylo, ne? Myslet na svůj prospěch by bylo sobecké. Sobectví není žádný životní program.

Soudní přelíčení začalo 11. června 1952

v brněnské hale sokolského stadiónu. Vy jste byl před auditoriem patnácti set diváků vyslýchán jako první.

Prokurátor byl útočný a ironický. Snažil jsem se odpovídat věcně, s nadhledem, a hlavně svobodně. Podráždilo ho to. Oba jsme dobře věděli, že nejsem žádný lump a darebák. Divákům justičního představení mohlo dojít, že se odehrává zápas o pravdu.

Usvědčující materiály proti vám se připravovaly dlouho před vašim zatčením.

To mě nijak neudivuje. Kroužili kolem nás, šlo jen o to, kdy přijde řada na mě. Zatklí mě 1. června 1951.

Prokurátor Čížek si stěžoval, že důkazy proti vám nejsou dostačující. Přesto bylo několik dní před zahájením procesu rozhodnuto, že dostanete za špionáž a velezradu doživotní trest.

Byl jsem připraven zemřít. Říkat si: „Jenom ne do kriminálu,“ to je plánování zrady. Když sloužím Bohu, nebudu přemýšlet, jestli se mi něco líbí, nebo ne. Beru všechno! Jestli mě pověsí, budu viset. Nést dějiny, nenechat se jimi převálcovat byla naše povinnost. Někdo je bojovník, jiný jen přihrává. Záleží na povaze.

S vaší skupinou Mádr a spol. byla souzena také profesorka Růžena Vacková, která se v únoru 1948 jako jediná z pedagogů Univerzity Karlovy zúčastnila pochodu vysokoškoláků na Hrad.

Předstoupila před tribunál s úsměvem na tváři. S úsměvem! Paní profesorka byla obdivuhodná. Z jejího chování naprosto jasně vyzářovalo, že ji nedokázali zlomit. Vystupovala důstojně stejně jako spoluobviněná matka představená Bohumila Langerová. Když matce Bohumile předčítali, z čeho všeho je obviněna, prohodila, že se cítí být až příliš polichocena tím, co jí připisují za činy.

Duchovní i v žaláři sloužili mše, zpovídali, a přestože byli od ostatních vězňů většinou izolováni, udíleli křest.

To nebyl problém. Voda tekla i v kriminále.

Jak jste se chovali k bachařům?

V kontaktu s dozorcí vynikali především ti z nás, kdož – obrazně řečeno – uměli v okovech jít jako svobodní. Na primitivní bachaře to sice žádný dojem neudělalo, ale na ty ostatní to působilo výchovně.

Oba vaši rodiče zemřeli, když jste byl zavřený. Nebývalo zvykem, aby se odsouzení mohli se svými blízkými naposled rozloučit.

Ne, s tím jsem opravdu nemohl počítat. Stávalo se to jen ve výjimečných případech. Například Jan Zahradníček se pohřbu svých dvou dcer směl zúčastnit.

S katolickým básníkem Janem Zahradníčkem jste se prý potkali při loupání brambor.

Moc jsme se neznali. Jeho verše se mladí spoluvězni učili nazpaměť. Zahradníček zdůrazňoval, že člověk musí být oproštěn od nenávisti. Nepociťovat nenávist je nutná součást duchovní výbavy. Milovat bližního, odpouštět, to je cesta.

Dokázal jste odpustit těm, kteří vás dostali do vězení?

Jistě, samo sebou. Když pochopíte, že ti lidé byli ideově zatíženi, není ani co odpouštět.

Lidem, kteří mají pocit, že se ničím neprovinili, tudíž se ze svých činů nekají, se přece snadno neodpouští.

Odpuštění viny nezakrývá.

Bylo v tom nehostinném prostředí místo pro smích?

No ovšem! Například Felix Davídek měl výtečný smysl pro humor. Dokázali jsme se smát navzdory všemu. Naučili jsme se doufat, že to přežijeme. Ale kdyby ne, tak co. Nebe je otevřené i z kriminálu.

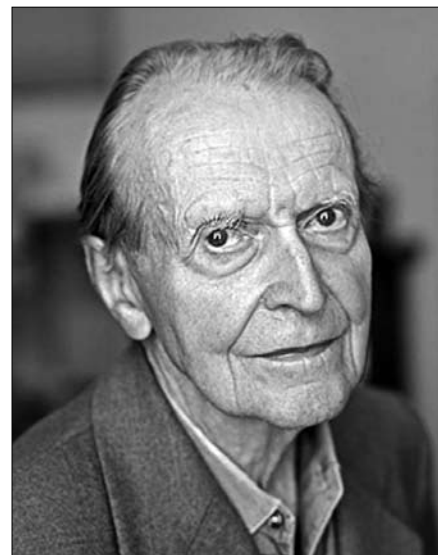
V komunistickém vězení jste strávil patnáct let. To je strašně dlouhá doba.

Vám se to zdá dlouho?

V lidském životě ano. Věřil jste, že se dostanete na svobodu?

Samozřejmě. Celou dobu ve vězení jsem se připravoval na svobodu. Každý den.

Pamatujete si na okamžik, kdy vás propustili?

Šel jsem alej z Valdic do Jičína. Těšil jsem se na práci a děkoval Pánu Bohu. I za ten kriminál.

Za kriminál se dá upřímně poděkovat?

Jo, jo. V kriminále člověk dostává velké duchovní dary.

Čím jste byl v žaláři obdarován?

Třeba já byl odmala spíš samotář, až ve vězení jsem se naučil žít v těsném společenství lidí. Věznění mi také dalo pokoru.

Co je podle vás svědomí?

Místo setkání s Bohem.

Hodně lidí ukotvení v Bohu nehledá, a stejně je pro ně jejich svědomí indikátor správného směru.

Jistěže. To je v pořádku.

Po svém propuštění jste úzce spolupracoval s biskupem a později kardinálem Tomáškem, který měl obtížnou pozici. Na jedné straně udržoval kontakty s vámi a Josefem Zvěřinou a na druhé straně musel vycházet i s kněžími, kteří si s režimem zadali.

On nás rád viděl. Neměl to lehké. Považovali

jsme za svou povinnost mu pomáhat. Vděčně přijal, když jsem mu nabídl, že mu pomůžu psát texty. Tomášek byl pokorný služebník Páně. Já se stal starcovou holí.

Byl jste nablízku také lidem kolem Charty. Nijak vám nevadilo, že pod ní připojili svůj podpis i bývalí komunisté?

Jako křesťan mám cit pro konvertity. Někdo najde svou cestu až po určitém tápání. Charta měla význam. Bylo důležité nemlčet.

Jak jste prožíval svatořečení Anežky České v listopadu 1989?

Nechtějte ode mne slyšet velká slova. Výhoda duchovního je, že odkládá všelijaké nálepky a parády. To osvobozuje.

Tomášekovo poselství Všem lidu Československa z 21. listopadu 1989 jste psal také vy.

No jo. Tomášek byl tak laskav a můj návrh přijal. Nezměnil ani čárku.

Zažil jste ve svém životě něco, co by se dalo označit za zázrak?

Tuto otázku jsem ještě nedostal. Nečekám na zázraky. Mám rád úkoly. Být v Božích službách, každý den se rozhodovat pro dobro a na výzvy, jež přicházejí, odpovídat buď ano, nebo ne, to je pro mě zásadní. Vždy jsem zpravidla dělal, do čeho se jiným nechtělo. Obtížné úkoly přicházely samy. Nevybíral jsem si je. Když si člověk moc vybírá, hraje si na Pána Boha, jenomže my jsme jeho služebníci. On nám připravuje situace, které máme přijmout.

Čím se zabývá morální teolog?

Základní otázka je: Co je dobro a proč mě zavazuje. Denně volíme dobré proti špatnému.

Chodí za vámi hodně přátel?

Ani ne. Na rozdíl od Josefa Zvěřiny, jenž byl plný života, jsem suchar. Uzavřený jedináček. Navíc jsem byl churavý, neduživé dítě, studia jsem taky promarodil, moje vysvěcení se kvůli tomu odkládalo. To člověka nějak poznamená.

Nejste na sebe moc příkrý?

To nevím.

Kdyby vám někdo řekl, že jste jeho vzor, potěšilo by vás to?

Ani snad ne. Člověk nesmí být zahleděn do pocitu vlastní důležitosti. Ať si každý myslí, co chce, ale nemusíme se o tom bavit.

Měl jste přísné rodiče?

Máti byla spravedlivá, zásadová. Nebyla lehkomyšlná. Měla svá léta, když jsem se narodil. Otec byl invalidní. V mládí z radosti, že jde z vojny do civilu, přeplaval Dunaj, dostal tyfus a částečně ochrnul. Mluvení mu činilo značné obtíže.

Z čeho máte ve svém pokročilém mládí radost?

Není tu, není, co by mě těšilo. Tak je to v té písničce?

Přál byste si ještě něco od života?

Dobrou smrt.

Co je to dobrá smrt?

To je, když člověk za všechno poděkuje.

NADĚJI NÁME V HOSPODINU

Každého, kdo zná aspoň letmo 90letou historii Církve československé husitské, musí napadnout, že byla s mírou nadsázkou v roce 1920 jakousi „avantgardou“ své doby. Některé požadavky reformních katolických kněží, tehdy papežem Benediktem XIII. tvrdě zamítnuté, byly zhruba po 40 letech II. vatikánským koncilem uvedeny v život: bohoslužby v rodném jazyce a čelem k lidem, větší vliv laiků na správě církve, později i přijímání pod obojí (chléb i víno) aspoň při vyjímečných příležitostech.

Zdobrovolnění celibátu a kněžské svěcení žen (v CČSH od r. 1947) pokládá koncem minulého století arcibiskup milánský kardinál Martini za úkol, který bude muset římskokatolická církev řešit stejně naléhavě jako společné přijímání svátosti Večeře Páně všemi křesťany bez rozdílu konfesí. Doufám, že z toho posledního se budu radovat dřív, než za 40 let.

Společný stůl se svátostí Večeře Páně - od něho se odvíjí uvažování o budoucnosti i mé církve, o níž přece nelze rozvažovat vyděleně od budoucnosti celé církve Božeho lidu, potažmo křesťanství vůbec. Všechny církve mají přes svá konfesní vymezení a odlišnosti společnou dvoutisíciletou duchovní tradici a jsou nedílnou součástí jednoho těla Kristova. Církve je tajemství plným dílem Božím i lidským. Právě různost našeho lidského vnímání, vyhodnocování a výkladu Božích tajemství jsou stále důvodem, proč se u jednoho stolu se svátostí Večeře Páně nesetkáváme. Z naší lidské strany je nakupeno plno obstrukcí, zákazů a podmínek – paradoxně my, pozvaní hosté, bráníme jedni druhým společně stolovat s naším hostitelem

Ježíšem Kristem. Přitom Kristovo pozvání je prostínek a otevření všem. On sám nás zve: „Pojďte ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny. Já vám dám spočinout“ ... A podmínka? Vědomí vlastní nehodnosti a tichá kajícínost. Je jen jeden stůl, k němuž již 2000 let na toto pozvání přistupujeme. Ježíš Kristus nemá víc stolů, které by obcházel jako šachový velmistr při turnaji. Nikdo z nás v žádné církvi nemůže Jeho stůl obsadit ani rezervovat jen pro sebe. To je věci hostitele ne hostů.

Jsem vděčna své církvi, že tohle rozpoznala. Bývá nám předhazována (občas oprávněně) přílišná liberálnost a otevřenost. Za mnohem nebezpečnější pokládám ghetto zákonných majitelů jediné pravdy. CČSH za těch 90 let mnohé dílo v dobrém započala, někdy uspěla a ve slabostech nezvládla. O mnohé dnes zápasí. Jsme malá a chudá církev. Vidím to jako přednost v čase, kdy si křesťané jen neradi přiznávají, že zaběhaný model institucionální, zideologizované, rituální a moralizující církve podléhá změnám času a bere pomalu za své. Církve se stává opět hnutím, které má pohnout druhými ke Kristu. Tak tomu bylo v prvotní církvi. Ostatně víra přece není přitakání předkládaným dogmatům, ale živý, intimní vztah důvěry Bohu v osobním sebenasazení v lásce, dobroty, sdílení, dělení, pokoju a radosti. V tom je naděje, že celá naše křesťanská kultura a civilizace ustojí zkoušky ze sebe samé.

Není to jen zesvětštění společnosti, ale především naše křesťanská nevěrohodnost, vnitřní duchovní vyhaslost a povrchnost bohatého a přesyceného euroamerického světa, co ohrožuje základní duchovní hodnoty, na nichž stojíme (v dobrém i ve zlém) 2000 let. I v těchto souvislostech musím nahlížet 90leté dílo své církve. Kdo by tehdy před 90 lety tušil, že se mnohé z navrhovaných reforem uskuteční. A koho by tenkrát napadlo, že na počátku 3. tisíciletí budeme svědky nástupu duchovně stmelěného islámu. Imigrace, porodnost, ale i častá militantnost islámu nás zaskočily. Že bych se spíš než setkání všech křesťanů u jednoho stolu Páně dočkala burky na hlavě vnučky?

To není slovo proti islámu, ale za křesťanství. Nesmíme se bát! Jsme přece všichni děti jednoho Boha. Jemu budeme všichni vydávat počet ze svého díla. Každý ve své církvi. A tak se modlím ve své církvi za otevřený dialog a ne duel mezi námi křesťany i jinými náboženstvími. Za dialog, který nebude tabuizovat a zakazovat žádné otázky víry. Ať nám nikdy nejde o moc, ale o pomoc. Kéž dozrajeme k opravdové křesťanské etice odpovědnosti. Kéž v hluboké důvěře v Boží zaslíbení následujeme Ježíše Krista otevření pro znovuprožití Ducha. Ježíš přece řekl: „Vzchopte se, já jsem přemohl svět.“ [Jan16,33]

Jana Šilerová, biskupka CČSH

IRENA SENDLER

Před dvěma lety zemřela téměř neznámá polská žena – Irena Sendler, která přispěla za války k záchraně neuvěřitelných 2 500 dětí. Paní Ireně patří svým způsobem světové prvenství, dohromady totiž zachránila více životů než světově proslulí zachránci – Oskar Schindler (okolo tisíce židovských občanů) a Nicolas Winton (669 dětí). Také na ni by svět neměl nikdy zapomenout.

Irena Sendler se narodila ve Varšavě v rodině lékaře St. Krzyzanowského. Mezi pacienty jejího otce bylo mnoho chudých Židů, s jejichž dětmi si hrála a získala k nim vztah. Vystudovala pedagogiku a stala se úřednicí na sociálním odboru varšavské radnice, kde se kromě jiného věnovala péči o chudé židovské rodiny. Po okupaci Polska Němci zřídili nacisté ve Varšavě židovské ghetto, když do městské zástavby násilně přemístili asi 450 tisíc Židů. Ti nesměli opouštět území, obehnané třímetrovou zdí, trpěli nemocemi, hladem, byli odváženi do koncentračních táborů a posléze likvidováni. Situace se zde povážlivě zhoršila poté, co Němci zakázali jakoukoliv sociální pomoc.

Irena i přes zákaz Židům pomáhala. Stala se členkou ilegální skupiny Żegota (Rada pomoci Židům). Opatřila si propustku a docházela do ghetta jako zdravotnice či údržbářka, přinášela peníze, potraviny, léky. Stala se vedoucí dětské sekce Żegoty a jejím úkolem bylo dostat na svobodu co nejvíc dětí. Za dramatických okolností byli kojenci vynášeni v krabicích od bot či vyváženi v bednách pod sedadly tramvaje - s ghettem sousedila vozovna. Větší děti byly obaleny mnoha vrstvami novin a v pytlích hozeny přes zeď. Další úniky umožňoval odvoz v autě se špinavým prádlem či odpadky, do nichž se děti ukryly. Tak přijížděla často do ghetta údržbářka Sendlerová. Na korbě malého nákladáku měla vycvičeného psa, který se vždy při kontrole u brány rozštěkal. Němci proto nezaslechli z auta nic podezřelého.

Zachráněné děti putovaly do rodin, klášterů, ale i do dětských domovů mimo kláštery. O každém dítěti vedla paní Irena kartotéku.

Jména však pro případ vyzrazení převáděla do šifer a zapisovala na proužky hedvábného papíru. Celý tento archiv uložila do zavařovací sklenic a ukrývala je na zahradě své přítelkyně pod jabloní. Když byla roku 1943 gestapem zatčena a mučena, nepromluvila. Zachráněné děti tak zachránila podruhé. Dostala trest smrti. Organizace Żegota však dokázala podplatit bachaře, kteří zapsali Irenu na listinu mezi popravené a současně jí umožnili útěk. Do konce války žila v ilegálně a pomáhala v odboji. Většina z dvou a půl tisíce dětí, jež se svými spolupracovníky dostala na svobodu, se ve zdraví dočkala míru. V roce 1945 byly děti podle seznamů ze sklenic identifikovány, ale jejich rodiče již většinou nežili... V roce 2008 žilo ještě sedm set těchto dětí.

Pro její kontakty s polskou exilovou vládou ji komunisti pronásledovali a na její činy se zapomínalo. Paní Irena se stáhla do ústraní a působila ve varšavských sirotčincích a v domovech seniorů. Až v roce 1999 studenti v Kansasu zpracovali její příběh a poté vznikl i The Irena Sendler Project. (www.irenasendler.org) Mezinárodní federace sociálních pracovníků podpořila v roce 2007 její nominaci na Nobelovu cenu za mír, ale tu, žel, nezískala.

Příběh Ireny Sendlerové znali více v zahraničí než v Polsku. Totalitní režim její rodině země neměl zájem o publicitu takového hrdinství a bránil dokonce jeho zveřejnění. Vše se změnilo až po r. 1989. Pomohlo v tom i udělení čestného občanství Izraele r. 1991. Nicméně i tak byla demokratickým Polskem vyznamenána až po záhadně dlouhé době: Řád bílého orla, nejvyšší polské státní vyznamenání, obdržela až r. 2003. V Polsku dnes nesou jméno této statečné ženy desítky škol. V r. 2004 o ní byla vydána kniha od os Anny Mieszkowské: Děti Ireny Sendler. Minulý rok byla tato kniha vydána i u nás ve vyd. Víkend. Přehledný článek od Pavla Kováře, redaktora Reflexu, najdete na Internetu pod názvem „Statečná Irena z varšavského ghetta“.

Umývání nohou

Neustále s nadějí hledám stíny
kde námraza ještě neroztála.

Stejně jako mizející trhliny
mučivé i objímající,
jimiž občas
v čerstvé ranní mlze
po rozbřesku
zahlédnu Tvé ruce Pane,
kterak umývají nohy důchodcům
tápajícím před obchodem,
který neotevřel.

Tomáš Kaválek

BRANÍ JMÉNA BOŽÍHO NADARMO

Židé nikdy jméno boží JHWH nevysloví, ne ze strachu, ale z bázně - z velké úcty. Z obavy, aby jej nevyslovili lacině.

My katolíci často mrháme svatými věcmi. Nemám na mysli jen kříže na vojenských praporech (po staletí tak byli používány) nebo nápis „Gott mit uns“ na přezkách nacistických vojáků. Máme příliš mnoho obrazů, pokřizování, požehnání, příliš mnoho nadnesených slov v přebujelých modlitbách a modlitbách ke světcům. K naslouchání Bohu a jeho slovu nezůstává prostor a dost pozornosti.

V ezoterice se také více mluví o andělech než o Bohu. (Někdo raději kovářička než kováře.)

Velikou hanbou svého druhu je braní jména božího nadarmo.

Židé to nechápou, evangelíci to nemají ve zvyku. Od povrchních katolíků se to naučili nevěřící lidé. Je to většinou spíše zlozvyk než hřích, ale je to naše hanba. Ale mnoho to o nás vypovídá. Proč si nevážíme svých nejvyšších hodnot, ani svého postavení Božích dcer a synů?

Neuctivě se dotknout proroka Mohameda nemusí beztrestně skončit.

Kdysi se používaly strašné nadávky, hanobící matku ponižovaného – nutně vedly k souboji, protože osobní čest něco znamenala.

Reportéři ve sdělovacích prostředcích nesmějí užívat vulgární slova. Ale brát jména boží slyšíme nejen z televize, ale i v našem okolí. Často si za to můžeme sami.

Co s tím budeme dělat?

Okolí nás pozoruje, jak se chováme, jak přicházíme ustrojeni do kostela, jak o Bohu mluvíme, jaké hodnoty vyznáváme a nakolik hodnověrná jsou naše slova.

Ani dnes se nikdo nesmí neuctivě dotknout cti mých rodičů a památky na ně. (Na návštěvě jsem slyšel: „Dals' nazrat Bohoušovi?“ Je-li náš táta nebo přítel,

Bohumil, není nám příjemné, říká-li tak někdo svému praseti.)

Bůh nevyžaduje, abychom jej titulovali tak, jak vyžadují mocní a důležití světa. Boha si nemusíme předcházet, ale úcta a vážení slov je samozřejmostí.

(Brát jméno boží nadarmo, je spíše zlozvykem než hříchem. Zbavit se jej není složité. Když někomu vyklouzne z pusy, může z toho udělat modlitbu. Třeba: „Promiň, nevolat jsem tě. Ale když už s tebou mluvím, děkuji ti, že nikdy nevypínáš telefon“.)

Kdo si váží sebe, bude hájit i čest a úctu druhého.

Upozornit laskavě a pevně druhého, že šlape v květinách, je ctností. /v

DNEŠNÍ ČLOVĚK

Kdybych mohl, napsal bych glosu na zaneprázdněného člověka. Nebo na člověka, který se zabývá sám sebou. Nebo na člověka, jenž se oprostil od ostatních. Nebo na člověka, který se nezabývá tím, čím by měl. Na člověka, který ztratil schopnost objevit se v pravou chvíli. Na člověka, který rozmělnil a ztratil schopnost utěšit a zachránit. Na člověka, u něhož zplaněla ta krásná schopnost vnímat cizí bolest. Na člověka, který neví, co je láska. Na člověka, pro něž soucit je jen formalita, na člověka, který utopil starost o druhého v bohaprázdňém zvanění. Na člověka, který tone v rozpacích právě tehdy, když je třeba jednat. Na člověka, který vlastně obětoval i sebe v okamžiku, kdy druhého ponechává jeho osudu...

Ale cožpak jsme i my nepřibouchli alespoň jednu před někým dveře kvůli podobným maličkostem? Cožpak jsme se i my neospravedlňovali podobnými; příčinami - a ne jednou - tolikrát? Cožpak jsme si to vyčítali, cožpak jsme na sebe nebyli dokonce hrdí, že jsme dali přednost své práci, své rodině, některému ze svých kardinálních životních problémů? Cožpak jsme nikdy nepochopili, že se vyhýbáme tomu nejdůležitějšímu, nejvážnějšímu, nejhumánnějšímu - pomoci člověku, aby se vymanil ze žalu, ze strachu, ze stresu? A nesáhl-li si nikdo z našich známých na život, znamená to, že nikdo z nich neprožil těžké hodiny jenom kvůli naší krátkozrakosti? Zapomínáme svým známým poskytnout tu nejsnazší, tu téměř bezstarostnou oporu, již se někdy solidně říká podání pomocné ruky. A naše zaneprázdnění se náhle ukazuje být tím nejobjektivnějším, nejbezohlednějším, lhostejným chladem. Člověk může z denního shonu třeba i vyváznout, může zůstat naživu, ale naše srdečnost, dobrota, soucit, porozumění druhému bezesporu hynou. Začínáme si méně a méně chybět, obtížněji se začínáme mít rádi, snadněji se rozcházíme, ztrácíme se jeden druhému, zapomínáme na sebe. Jak k tomu došlo, že se s někým známe mimochodem, že na sebe mimochodem myslíme, o někoho se mimochodem obáváme, mimochodem se ptáme, jak se vám daří? Jaký to v sobě máme sklon ospravedlňovat se prací, prací omlouvat svou duševní prázdnotu? Není to vulgární vinit práci z nedokonalosti svých citů? Myslíme to vážně, když říkáme, že práce nám brání být dobrými a dobrostřednými lidmi? A jestli přesto existuje taková práce, znamená to, že se i ona musí léčit - až do chvíle, kdy přestane člověku svazovat ruce, až do chvíle, kdy začne člověka utvářet.

A co to je životní temno? Co to je benzinová nuda? Co je to mlhovina našich televizních pokojů? Anebo to, čím jsme možná infikovali sebe a pro co ještě nemáme jméno? Věřím v lidskou hodnotu svých vrstevníků, věřím svým přátelům, že tíhnou k dobru. Ale to zaneprázdnění mě léká, ten sklon vyslechnout se jenom v neděli, a někdy ani to ne. Protože lidský žal v rozporu se vše-

Pro nás od moře a od lodí to byl parťák ze všech nej - ted' ho kněži dali pověsit. Je vážně už ztracenej?

Když pro něj přišli s malou armádou, přál bych vám vidět, jak se smál. „Napřed tyhle nechte odejít, Nebo vám ukážu!“ povídá.

A poslal nás pryč, kopí nekopí, a do oči se jim smál: „To jste mě nemohli zavřít dřív, když jsem chodil městem sám?“

Když jsme mu posledně pili „na zdraví“, bylo to poctivý červený. Správnej Parťák nebyl žádný mnich, byl to chlap, jak chlap má byt.

Viděl jsem, jak popad karabáč, stovku chlapů pak hnal s ním, že shráblí nejvyšší a svatý dům za svou kořist a vlastnictví.

Viděl jsem, jak jedním pohledem tisíc lidí umlčel. Každě mu uhejbal, jak mezi nima šel, v očích mořskou bouří měl.

Takovou s lijákem a s vichřicí, co se v ni vůbec nedá plout, takovou bouří, co ji tenkrát sám usadil větou jedinou.

Správnej Parťák pánem lidí byl, s mořem a větrem kamarád. Jestli si myslej, ze se ho zbavili, tak se pletou tisíckrát.

(„Správnej parťák“)

mi romantickými předpověďmi bude ještě dlouho přetrvávat mezi námi, a dokud my budeme uvážlivě vyčkávat s dobrotou, budou si chirurgové pečlivě mýt ruce a hrobníci si budou utírat pot s čel. UDĚLEJTE SI ČAS! Mějte čas na velké maličkosti, na obrovské malé bolesti, nedůležité bezvýznamné radosti. Žijete na krok od svého bližního - jenom na vás záleží, jestli vás ten krok bude spojovat, nebo rozdělovat. PODEJTE mu ruku dřív, než mu budete nabízet svou krev. A řeknete-li mu „Stojím za tebou“, stůjte za ním! Mějte čas! Navzdory všem závažným důvodům. Mějte čas v pondělí, v úterý, ve středu, ve čtvrtek, v pátek. Mějte čas v SOBOTU i v NEDĚLI. V kalendáři přátelství jsou všechny dny týdne označeny červeně. Mějte čas na ustaraného a zkroušeného, mějte čas na člověka v tísní a v neštěstí. A nezapomínejte, že se na vaše

NEBEZPEČÍ MAJETKU

Spravedlnost je základem dobrého soužití. Pokud rodiče chtějí majetek dát dětem, mají jej včas a spravedlivě dětem rozdělit nebo sepsat závět. Jinak se proviní a zasejí mezi děti nevraživost a pocit ublížení. Zdědí-li jedno z dětí dům, je třeba dohodnout, aby se dědic spravedlivě s ostatními sourozenci vyrovnal nebo na sebe vzal povinnost postarat se o rodiče v jejich stáří.

U nás ženich za nevěstu neplatí, ale partner je obrovským darem od jeho rodičů. Kdosi spočítal, že výchova a vzdělání dítěte dnes přijde na 3 milióny Kč. Bylo by neštěstím dát své dítě tomu, kdo si jej nebude vážit.

Je děsivé, má-li některý z partnerů „své“ peníze. I žena v domácnosti vytváří veliké hodnoty, pečuje o děti, učí je mateřtinu, vychovává je, uklízí, vaří, atd. Manželé mají být jedním tělem a jednou duší.

Říci pracovitě manželce: „Tys přišla s holým zadkem“, bývá velkou urážkou a velkým hříchem.

Prisvojuje-li si někdo z manželů větší část peněz pro sebe (na koničky, hospodu, cigarety), je zlodějem, okrádá partnera a děti. Totéž platí o trávení volného času. Židé jsou prozíraví, před uzavřením manželství uzavírají manželskou smlouvu, ve které se vypíše majetek každého z manželů i řešení pro případ rozpadu manželství.

Smlouva není projevem nedůvěry. Naopak; i Hospodin, jako první a velkorysý partner, sepsal s Izraelity smlouvu (výhodnou pro lidi): „Abyste věděli s čím ode mne můžete najisto počítat“.

Naše smlouva je větší: „Já se ti odevzdávám a přijímám tě za manželku/a. Slibuji, že ti zachovám lásku, úctu a věrnost. Že tě nikdy neopustím a ponesu s tebou všechno dobré a zlé až do smrti. K tomu ať mi dopomáhá Bůh.“

Některá naše slova patří mezi naše nejvýznamnější činy. Slovo dělá muže. Ale přibývá stále více těch, kteří slovo nedrží.

Ani to, které řekli v kostele. Nevíme, co se z nás vyklube. Přimlouvám se za vypracování manželské smlouvy o majetku před svatbou. /v

dveře bude o účast klepat tak, jako se klepe o chléb nebo vodu.

Přes mučivé utajené úvahy, přes vlastní nerozhodná přání a trampoty, přes vaše nesporné touhy a životní problémy jsem přenesl dvě slova: „MĚJTE ČAS!!!“ Protože pro někoho čas může být záchrana. Protože pro někoho čas může být východisko. Protože pro někoho čas může být budoucnost... Navrhuji vám: MĚJTE ČAS! A protože nám samota stále častěji připomíná temné prostory nebytí a protože nám lhostejnost téměř přesně prozrazuje teplotu smrti a protože dobře víme, jak bezútěšný dovede být někdy člověk, zapřísahám vás: „MĚJTE ČAS!“

/autora neznáme

AKTUALITY

Česká Křesťanská akademie v Letohradě pořádá v sobotu 9.4. v 19 h. v evangelickém kostele **přednášku: JUDr. Ivany Doubkové: „Pocity soudce“.**

Výstava obrazů Miroslava, Ondřeje a Vojtěcha Radových, otce a synů.
Vernisáž v neděli 10.4. v 15 h. v kostele na Orlici.

Výstava potrvá od 10.4. do 12.6.
Kostel otevřen každou nedělí od 10 do 12 h.
(Od 10.15 do 11.15 h bohoslužba.) Jindy po domluvě na tel. 731 402 236.

Setkání s Vojenem Syrovátkou na téma o rodině (různé modely během věků včetně rozšířeného stylu single).
15.4. ve 20 h. na evangelické faře.

SLAVENÍ VELIKONOC

- pořad bohoslužeb str. 12 -

Bohoslužbu smíření budeme slavit o Květné neděli v 15 h. v kostele sv. Václava. Slavnost Vzkříšení začneme slavit na Orlici v 5 hod. ráno. Kdo chce přijít jen na mši, ať přijde v 6.30 hod. V kostelech je ještě zima, teple se oblečte a přineste si svíčku s kalíškem, zachycujícím kapající vosk. Svíce si můžete zakoupit předem v kostele.

Po slavnosti jste všichni zváni na společnou snídani do Orlovny. Prosíme o jídlo, můžete ho do Orlovny dopravit v sobotu od 17 do 18 h.

BIŘMOVÁNÍ V LETOHRADĚ

Nový pan biskup Jan Vokál se ujme služby v diecézi až v květnu. Svátostí dospělosti poslouží našim biřmovancům v neděli 2. října v 10.15 hod. v orlickém kostele.

OSVĚTIM A KRAKOV

S biřmovanci chceme autobusem jet 2. a 3. května do Polska. V pondělí si projdeme oba koncentrační tábory v Osvětimi. Navečer si prohlédneme střed Krakova. V úterý navštívíme královský hrad, bývalé židovské město, nový kostel Archa, Mariánský kostel na Starém Rynku atd. Večer návrat domů. Máme ještě volná místa pro ty, kteří se s námi chtějí do Polska podívat. Zájemci, hlase se na tel.: 604 858 821.

Koncert skupiny Jarret

29.4. ve 20 h. v evangelickém kostele.
Vstupenky v předprodeji v evangelickém kostele, v hodinářství pana Valenty a u paní Jany Kalouskové na katolické faře za 100 Kč, před koncertem 120 Kč.

Poděkování

Děkujeme těm, kteří přišli uctít památku pana Jaroslava Nožky. Děkujeme za květinové dary.
zarmoucená rodina

ZÁPIS Z FARNÍ RADY 16. března

Kopeček – sháníme peníze na další opravu. Chceme, aby tato nevšední stavba žila a byla přístupná veřejnosti navštěvující Letohrad. Muzeum řemesel navštěvuje veliké množství lidí, po prohlídce zámku, městského muzea, a parku je chceme zvát na prohlídku kaple sv. Jana a ambitů. Vydají-li se návštěvníci dál k vyhlídce na panorama Orlických hor, do Pustin a zpět přes Hradisko, uvidí nový pohled na Kopeček.

Po poradě s panem Pavlem Taclem nabídneme areál Kopečku k prohlídkám městskému Informačnímu centru. Rádi bychom umožnili prohlídku kaple nejen v „historickém týdnu“ a „řemeslné sobotě“.

Pan farář přečetl také dopis panu starostovi s návrhem vykáčení posledních zbylých a nemocných lip z aleje na Kopečku a výsazení nové aleje. Farní rada si připojuje k návrhu, „aby krajinářský architekt navrhl druh stromů a jejich velikost do nové aleje tak, aby vytvořila vyváženou kompozici s architekturou kaple a ambitů. Dosavadní lipová alej byla nakonec příliš vysoká a stavbu utlačovala. Alej má stavbu doplnit, zvýraznit, nikoliv potlačit.“

Pan farář navštíví ředitele IC pana Jaroslava Moravce, zda se IC ujme průvodcovské služby na Kopečku. Veřejnost žádáme o spolupráci s propagací Kopečku.

Zvonice u kostela sv. Václava – bude vyhlášeno výběrové řízení na opravu krytiny.

Duchovní obnova před Velikonocemi bude v sobotu 2.4. dopoledne v Orlovně.

Přednáška JUDr. Ivany Doubkové: „Pocity soudce“ bude 9.4. v 19 h. v evangelickém kostele.

Výstava obrazů otce a synů Radových v kostele na Orlici bude od 10.4. do 12.6. Pozveme školy i širokou veřejnost.

Bohoslužbu pokání budeme slavit na Květnou neděli v 15 h. v letohradském kostele.

Volby do nové Farní rady vyhlásíme.

Pastorační asistent Václav Neruda je členem městské komise pro mládež a volný čas. S panem farářem napíšou článek do Městského zpravodaje o možnosti omezit počet hracích automatů.

FR příště se sejde 6.4. v 19 h. na faře.

zapsala: Marcela Náhlíková

Život Boží krtem přijal

20. 3. Václav Kubebelka

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

4.3. Janu Snítlovou	80 let
7.3. Jaroslava Nožku	77 let
16.3. Václava Faita	87 let
18.3. Boženu Valentovou	84 let
21.3. Lidmilu Filipovou	84 let

DUBEN VE STREETU

Stavění trampolín – pondělí 4.4. od 15 h. „Kdo dřív přijde, ten dřív skáče“.
Oceníme každou pomoc!

Burza dětského oblečení - pátek 8.4.
NZDM zavřeno.

Den nízkoprahových služeb - 15.4. od 14 h.

Turnaj v kulečnicku o poutavé ceny
úterý 19.4. od 16 h.

Vyrábění z pedigu - 26.-29.4.
Naučíme se vytvořit jednoduché rybičky a květiny z kousků pedigu.
Cena jednoho výrobku je 10 Kč.

DUBNOVÝ PROGRAM MC MOZAIKA

PONDĚLÍ - ZPÍVÁNKOVÉ TVOŘENÍ
10 - 11h.

Hudebně pohybové činnosti a výtvarná činnost pro nejmenší děti. Vedou paní Pavla Zamazalová a Helena Poláčková.

ÚTERÝ – HERNA MC 8 - 12 h.

STŘEDA – HERNA MC 10 - 12 h.

ČTVRTEK - TVOŘIVÁ DÍLNA
10 – 11.30 h.

7.4. vyrábíme sponky do vlasů z knoflíků. Přineste si staré sponky, pérka a knoflíky a 20 Kč.

14.4. jarní květináč + povídání o Velikonocích s paní Janou Skalickou. 40 Kč.

21.4. linoryt, 40 Kč

28. 4. linoryt 40 Kč. Přineste si tričko nebo tašku k natisknutí obrázku.

PÁTEK – CVIČENÍ NA MÍČÍCH 10 – 11 h.

Protahovací, posilovací a zdravotní cviky na gymballech; vhodné i pro těhotné.

Vede paní Hana Štěpánková.

Děkujeme panu Dr. Janu Háblvi za krásnou přednášku o formování lidského charakteru podle J.A. Komenského.

EKUMENICKÉ SETKÁNÍ

v březnu jsme společně s evangelíky uspořádali dvě ekumenická setkání ke Světovému dni modliteb. První setkání bylo pro dospělé v evangelickém kostele a druhé pro děti, na katolické faře. Děvčata z 9. třídy Jana Hubálková a Markéta Hlaváčková připravila prezentaci o zemi Chile, na kterou byl den modliteb zaměřen. Děti i dospělí se modlili a četli z velice dobře připravených materiálů, nechyběl ani čaj a chléb. Při obou setkáních jsme si uvědomili, že i když existují mezi námi rozdíly, máme jedno společné: chceme žít spolu v míru a to samé přejeme všem lidem na světě. V setkáních budeme pokračovat.
Jana Skalická

CHARITA ČR PRO JAPONSKO

Na pomoc obětem zemětřesení a následné vlny tsunami otevřela Charita ČR sbírkové konto, na číslo účtu: **55660022/0800** u České spořitelny, variabilní symbol: **135**.

Pomoci můžete také zasláním dárcovské SMS ve tvaru **DMS CHARITACR** na číslo **87777** (cena jedné SMS je 30 Kč, z kterých získá Charita ČR do sbírky 27 Kč).

Charita ČR uvolnila 14.3. ze svého krizového fondu na pomoc obětem katastrofy částku 150.000 Kč.

Do sbírky je možné přispět také přímo na středisku Oblastní charity v Letohradě nebo v Ústí nad Orlicí.

Podle tiskové zprávy CHČR ze 14.3.2011

Oblastní charita Ústí nad Orlicí zve na putovní výstavu obrazů osob s mentálním postižením **BAREVNÉ DOTEKY** z dílen Diecézní charity Würzburg-Eisinger (Němeccko) a Oblastní charity Polička.

Vernisáž v neděli 1.května v 16 h. v evangelickém kostele v Letohradě a potrvá do 27. května.

Otevřeno v pracovní dny od 13 do 17 h.

Mimo uvedenou dobu na požádání, tel.: 608 882 553 nebo 605 287 058.

Vstupné dobrovolné.

INZERÁT

Oblastní charita Ústí nad Orlicí **přijme registrované všeobecné sestry** pro domácí zdravotní péči v Ústí n. Orl., České Třebové a Choceň.

Nabízíme: možnost odborného vzdělávání, osobní ohodnocení.

Požadujeme: způsobilost k práci bez odborného dohledu, 2 roky praxe u lůžka.

Nástup možný ihned. Bližší informace na tel.č.: 731 402 340

Životopis zasílejte na adresu:

Oblastní charita Ústí nad Orlicí
Na Kopečku 356, 561 51 Letohrad
e-mail: charleto@orlicko.cz

Poděkování

7. února jsme uspořádali XV. Charitní benefiční ples a s potěšením vám můžeme oznámit, že jeho výtěžek činil 56.556 Kč.

Díky všem návštěvníkům, díky sponzorům, kteří tento ples podpořili, a díky Nadaci Divoké husy, která výtěžek zdvojnásobí, zakoupíme do Regionální půjčovny kompenzačních pomůcek cvičební přístroj Motomed, oxygenátor a náramek pro tishová volání Skeeper.

Děkujeme za Vaši přízeň!

www.divokehusy.cz

ROZHOVOR

PROSTĚ JSEM ŘEKLA NE

S řeholnicí Annou Magdalenou o létech ve vězení a životě v polském klášteře.

Mříží viděla Anna Magdalena Schwarzová ve svém životě hodně. Kvůli svému židovskému původu skončila za války v terezínském ghettu, pro svou katolickou víru byla po únoru 1948 držena v komunistických vězeních. Na posledních dvacet pět let se od okolního světa oddělila dobrovolně. Coby řeholnice řádu bosých karmelitánek, jednoho z nejpřísnějších řádů vůbec, žije v klauzuře v krakovském klášteře. Skrze mříže probíhal i tento rozhovor. Anně Magdaleně Schwarzové bude 14. března devadesát let.

V Praze kolují zvěsti, že byste se ráda po mnoha letech vrátila do Čech. Je to pravda?

Teď už ne, protože návštěva Čech mi byla nekompromisně zakázána. Musela bych udělat kravál a to já nerada. Nesnáším konflikty.

Jsou tu na vás přísní?

Bohužel. Ale řekla bych: mám, co jsem chtěla.

To zní zvláště, když si člověk uvědomí, že jste byla za nacismu a za komunismu tolik let vězněná. Jako by vás zase někde drželi proti vaší vůli.

Já jsem chtěla z kláštera jen na dva či tři měsíce, ne se odstěhovat natrvalo. Avšak bylo mi to zakázáno kvůli obavě, že bych cestu zdravotně nevydržela. Je mi už moc let a ještě jsem na vozíku. Byly to vlastně rozumné důvody, ale radost z rozhodnutí nemám. To vám řekne každý mrzák, že mu nedělá dobře, když mu lidé příliš pomáhají. Například k rozhovoru s vámi jsem přišla tak pozdě proto, že sestry okolo mě skákalý a převlíkaly mě a ještě tohle a támhle...

Jak vypadá váš každodenní život v klášteře?

Nedělám už nic, kromě toho, že chodím na povinné modlitby. Zbytek dne jenom čtu na cele. Díky Bohu mám dobré oči, vidím bez brýlí. Přes všechny ty mříže vás všechny dobře vidím. Vstáváme v půl šesté, v šest hodin máme jitřní, potom máme hned mši svatou a po té mši, protože už jsem nemocná a po infarktu, si můžu odejít odpočinout do cely. Sestry ještě mají modlitbu a rozjímání. Klečí hodinu mlčky v chóru, zatímco já jsem mlčky hodinu v cele. Potom jsou dopolední modlitby, z kterých jsem již osvobozená, následuje oběd a po něm hodina odpočinku. Pak je krátká modlitba a po ní mám zase volno, zatímco sestry pracují. V půl šesté jsou nešpory a následuje hodina četby z Písma svatého. Pak je druhý odpočinek a jde se spát.

Jezdí za vámi lidé z Čech?

Bohužel jen velmi málo. Jednak je to sem z Prahy sedm hodin jízdy a jednak mám návštěvy povoleny jen třikrát čtyřikrát do roka.

Kdy jste se poprvé pokusila vstoupit do kláštera?

Pocházím z židovské rodiny a ke katolictví jsem konvertovala velmi mladá. Do kláštera jsem se přihlásila v prosinci roku 1939. Přijali mne do řádu jako postulanku, když jsem jim ale řekla o svém židovském původu, tak mi sdělili, ať přijdu, až skončí válka.

Dva roky poté vás nacisté deportovali do terezínského ghetta. Měla jste v Terezíně u spoluvězňů problém kvůli své katolické konverzi?

Nezlobte se, ale o terezínské zkušenosti už odmítám mluvit. Mé vzpomínky jsou sepsané v Židovském muzeu v Praze, kdo chce, ať si je najde. Dál se k tomu nechci vracet.

Proč?

Protože v Terezíně to bylo hrozné. Velice. V různých ohledech, i v tom, že na mě byli spoluvězňové sprostí. Dokázali se na mně pěkně povozit, ale jak jsem řekla, nechci to znovu otvírat.

Po válce se kolem pátera Josefa Zvěřiny a profesorky Růženy Vackové vytvořilo katolické společenství Rodina, do kterého jste patřila. Jak jste tam přišla?

Do Rodiny se přijímalo na vyzvání. Muse-li si vás vybrat a to se mi stalo. Velkou část těch lidí jsem znala z tábora akademických katolíček v roce 1946. Stýkali jsme se po bytech, kde se pořádaly přednášky a mše. Ti, kdo nebyli po únoru zavřeni, tak v tom duchu pokračovali ještě mnoho let.

Těhdy jste se znovu rozhodla vstoupit do kláštera?

V osmačtyřicátém. Po válce jsem nastoupila na filozofickou fakultu, studovala jsem jazyky. Chtěla jsem se po zkušenosti v koncentráku něco naučit, abych nebyla úplně blbá a byla k něčemu. Po únoru mě ale ze školy vyhodili. Viděla jsem v tom vůli Boží, šla jsem se znovu přihlásit do kláštera a v devětačtyřicátém mě oblékli do hábitu. Jenže po akci K, kdy komunisté zlikvidovali mužské řády a kláštery, se vrhli i na řádové sestry. Nás si vybrali jako první, protože jsme byly na Hradčanech. Sestry, které již měly po slibu, poslali do internace a novicky, tedy i mne, z kláštera vyhodili a poslali domů.

Čím jste se živila?

Potřebovala jsem peníze, tak jsem šla pracovat jako cizojazyčná korespondentka do společnosti Juta, kde před válkou táta dělal ředitele. Přijali mě vlastně z protekce, protože ho všichni měli rádi. V té době už ale bylo zle a poprvé jsem ostře narazila. V Jutě obcházeli s podpisovým archem, že jsme pro nejpřísnější potrestání Milady Horákové. A já jsem udělala opravdu veliký skandál, takže to podepsal jen jeden člověk, s omluvou, že má čtyři děti. Měla jsem už tenkrát jasno: nikdy jsem nešla na schůzi, v životě jsem nešla do průvodu. Prostě jsem řekla ne a dělejte si, co chcete.

Pohybovala jste se po únoru neoficiálně v církevním prostředí?

Moje největší ilegální činnost byla, že jsem jezdila do internačních táborů, kam komu-

nisté umístili řeholníky. Věděla jsem, že tam potřebují věci na mši svatou, takže jsem do mužských táborů vozila hostie a rozinky a také doporučení od biskupů. Do ženských táborů jsem zase vozila jídlo.

Jak se vám dařilo dostat do internačních táborů s přísnějším režimem? Povolili vám návštěvu?

Jak kde. Například klášter Osek u Duchcova byl úplně izolovaný, jenže okolo byla vysoká kamenná zeď. Zula jsem se z bot a jen tak v punčochách jsem po kamenech vylezla nahoru. Zapískala jsem na kněze pode mnou, hodila balíček, řekla, pro koho je, a zase slezla. Když byli v Králíkách, vypravila jsem se tam s jednou kamarádkou. Tenkrát bylo po kolena sněhu. Hlíдали tam obyčejní vojáci, a když nás uviděli, tak nás začali koulovat. My jsme se tomu smály a koulovaly jsme je zpátky. Byla to pro ně legrace a rozptýlení. Když jsme k nim přišly blíž a řekly jsme, že chceme dovnitř, tak nás beze všeho pustili. To se ale stalo jen jedinkrát.

Kvůli těm cestám za internovanými vás zatklí?

Ne, kvůli působení ve skupině Rodina. Komunisté vybírali všechny náboženské kroužky. V únoru 1953 jsem šla do práce. Venku stálo auto, přistoupili ke mně cizí muži, zeptali se, jestli já jsem já, strčili mě do auta a odvezli do Bartolomějské. Po celodenním výslechu mě převezli do Ruzyně, kde jsem zůstala rok ve vazbě.

Na čem stálo obvinění?

Že jsem vatikánský špión. Stejně jako všichni ostatní z Rodiny. U soudu mi prokurátor tento paragraf odebral, tak jsem byla odsouzena jen za velezradu. Bylo nám jasné jak amen v kostele, že nás za ni odsoudí. Naštěstí nepadl žádný trest smrti, ale jeden dostal čtrnáct let, další třináct a podobně. Já dostala jedenáct.

Strávila jste šest let v ženské věznici v Pardubicích. Co bylo na kriminále nejtěžší?

Být pohromadě s kriminálními vězenkyněmi. Žila jsem třeba na dvojáku s ženskou, která zabila sekerou své čtyři děti. To bylo strašné. Štítla jsem se jí. Hnusný. Někdy koncem padesátých let přivezli do Pardubic množství kriminálních případů a to byla taky katastrofa. Člověk si něco vypral, někde si to musel pověsit, za pět minut se vrátil a už to zmizelo. A další odpornost byla, že se mezi nimi našlo hodně lesbiček, které na celách normálně souložily, což bylo pro mě k poblití.

Jakým způsobem na to reagovali bachaři?

Ti kriminálnicím a vražednicím nadržovali. Oni byli přesvědčení, nebo se tak aspoň chovali, že my, politické, jsme chtěly vyvraždit celý národ, takže už neexistují horší lidé než my. V jejich očích byly ty nejpříšernější vražednice pořád lepší.

K důležitým osobnostem pardubické věznice patřila profesorka Růžena Vacková. Účastnila jste se jejich pověstných tajných kroužků?

Ona měla svou skupinu holek, které snad ani nebyly věřící. Byly to spíš vysokoškolačky nebo ty, které na vysokou nevzali, a ona jim po nocích přednášela. To, co by normálně přednášela na univerzitě, vykládala po nocích ve vězení na záchodě. Musím přiznat, že jsem nesnesla, jak tam všechny kouřily jako blázní tarase bulbu. Já oprav-

Foto: Přemysl Fialka

Anna Magdalena Schwarzová (přáteli přezdívaná Nina) se narodila 14. března 1921 v Praze, ve středostavovské židovské rodině. Pod vlivem vzdálené příbuzné konvertovala jako dospívající dívka ke katolicismu. Byla vězněna v Terezíně, jejího otce a další příbuzné nacisté zavraždili v Osvětimi. Po únoru 1948 jí komunisté za členství v křesťanském společenství Rodina zatklí a ve vykonstruovaném procesu odsoudili na 11 let. Na přelomu 70. a 80. let začala Anna Magdalena Schwarzová jezdit do Polska a požádala si o vystěhování. Od roku 1985 žije v Krakově, v klauzurním řádu bosých karmelitánek.

du nesnáším kouř, takže jsem tam nechodila. S Růženkou jsme se ale velice milovaly a společně jsme ve věznici hospodařily.

Zažila jste ve vězení pobyt na samotce?

Ano, od zatčení v únoru 1953 do ledna příštího roku, kromě doby, kdy jsem byla nemocná. Tedy jedenáct měsíců. Nedávno jsem četla vzpomínkovou knihu, kde jeden kněz píše, že by nikomu nepřál zažít, co znamená být sám na cele. Že se nediví, že se tam lidé snažili spáchat sebevraždu. To je příšerné. Když jsem to četla, říkala jsem si, pro pána Boha, to jsi kněz? Já jsem tedy kněz nikdy nebyla, ale za těch mnoho měsíců jsem na to, že bych si měla vzít život, ani nepomyslela. Udělala jsem si program, čas na modlitby, na zpívání lidových písniček – tedy samozřejmě polohlasem, aby to neslyšeli –, čas na vzpomínání. Jeden den jsem mluvila anglicky, další den německy a tak dále.

Prý jste ve vězení odmítla nabídku překládat cizojazyčné texty pro nějaký úřad výměnou za lepší životní podmínky. Je to tak?

V padesátém sedmém roce z nás politických vybrali několik jazykově nadaných a převezli z Pardubic do Ruzyně. Překládaly jsme tam

z ruštiny manuály pro různé stroje a nářadí. Hned na začátku jsem jim řekla, že absolutně odmítám pracovat na čemkoli, co je spojeno s politikou či válkou. Asi po týdně, kdy jsem dělala korektury překladů, se mi najednou dostal do ruky popis nějakých bombometů. Tak jsem to odložila, šla k dozorcům a řekla, že dneškem končím, že něco takového dělat nebudu. Dostala jsem kýbl a zástěru a měla jsem s dalšími vězni za úkol uklidit od sklepa po půdu ruzyňskou věznicí. To byl zvláštní pocit, takový návrat po letech. Když jsem byla na Ruzyni vězněná, tak jsem si v každé cele udělala křížek, u kterého jsem se modlila. Nevěděla jsem, v jaké cele přesně jsem, protože mi vždycky před přesunem zavazovali oči. A teď jsem tam ty své křížky při uklizení nacházela. Cítila jsem něco mezi radostí a tesnotou. Nevím, jak to popsat, prostě jsem si nějak uvědomila, kolik už je to let.

Kdy vás z vězení propustili?

Propustili mě společně s kamarádkou Jitkou Malíkovou na amnestii v šedesátém roce. Jely jsme spolu vlakem do Prahy a nejdřív ze všeho jsme obě vlytly do budky a telefonovaly maminkám. Celý kriminál jsem si představovala, jak jí šetrně řeknu, že jsem venku, aby se moc nerozrušila. Ale když přišla k telefonu, tak jsem vyhrkla mami, tady je Nina. A ona si chudinka zapomněla nazout venkovní boty a v bačkorách mi pak přišla naproti.

Co jste dělala po propuštění? Jak jste hledala práci?

Žila jsem s maminkou v Českém Krumlově. S prací to nebylo jednoduché, nejednou jsem na ulici slyšela nadávky typu zlodějka, kriminálnice a tak podobně. Kamkoli mě poslali z úřadu práce, tam mě odmítli přijmout. Až v jedné papírně mi řekli, že můžu hned nastoupit. Ona si tam totiž jedna ze zaměstnankyň k sobě na noční pouštěla různé chlapy a jednou ji tam jeden chlap, asi ze žárlivosti, zabil a hodil ji do obrovského vařicího kotle s celulózou. Pak ji nemohli najít, až za dlouho našli její zuby a vlasy. Na její místo pak nemohli nikoho sehnat. Já jsem to vzala s podmínkou, že při noční směně budu zamčená a budu otevírat jenom tomu, koho poznám po hlase. Což bylo báječné. Práci jsem stihla tak za dvě hodiny a pak jsem měla volno a mohla jsem si čist.

Jak jste vnímala uvolnění poměrů v šedesátých letech?

Já jsem byla pořád v práci, měla jsem třísměnný provoz. Když jsem dostala jeden den volna, tak jsem jezdila do Prahy k Jitce a dalším holkám z kriminálu. Při těch návštěvách jsem se dozvíдалa, co se děje, protože do Krumlova dorazilo všechno se strašným zpožděním. Pak jsem samozřejmě podepisovala různá provolání a účastnila se různých diskusí. Když přišli Rusové, tak pro mě přijela dvě auta, jedno z Rakouska a druhé ze západního Německa. Přijeli pro mě totiž tamější majitelé papíren, kteří jezdili do naší papírny a já jim občas překládala. Prostě to považovali za

svou povinnost. Strašně jsem tehdy chtěla do Rakouska odjet, i s maminkou, protože ona taky uměla německy. Ale zrovna jsme měli u nás na návštěvě moji čtrnáctiletou neteř a nemohli jsme ji nechat doma samotnou.

Jaký jste měla později vztah k disentu a k Chartě 77?

S Chartou jsem to měla komplikované. Chtěla jsem ji okamžitě podepsat, ale protože jsem tenkrát už byla po závazných řeholních slibech, tak jsem se zeptala převorky, jestli mi to dovolí. Ona to kategoricky zamítla. Já jsem se bránila tím, že Chartu podepsali mí přátelé a přeče se od nich teď neodvrátím. Ona na to řekla: „S přáteli se můžete stýkat, ale podepisovat to nesmíte.“ Tak jsem se tím řídila a stýkala jsem se, s kým jsem chtěla. Třeba s Františkem Krieglem, který byl náš soused. Maminka měla srdeční záchvaty a on se o ni příkladně staral. Stačilo kdykoli zavolat, třeba i ve tři hodiny ráno, a on k nám přišel jen ve svrchníku přes pyžamo. Musím rovněž říct, že to byl člověk, který si přede mě klekl a prosil o odpuštění za všechny, kdo byli zavřeni, protože on to cítil jako velkou vinu. Když jsem měla problémy s tím podpisem Charty, tak jsem k němu zašla a požádala ho o radu. A on mi řekl, že když se čtyři lidé za mě zaručí, tak se to bere, jako kdybych se podepsala.

Zajímala se v té době o vás Státní bezpečnost?

Ano. Například když jsem byla na procesu s jedním otcem na Moravě, tak druhý den si pro mě přišli. Nebo mi telefonovali. Já jim vždycky bouchla telefonem, ale oni mi ho kupodivu nikdy nesebrali. Asi proto, že v něm byl odposlech.

Co po vás estébáci chtěli?

Začali vždycky otázkami, s kým se stýkám a proč, že mi to bude škodit. Otavovali mi život výhrůžkami: „Máte přeče pěkně byt a penzi. Pokud se nezařídíte podle nás, tak o to všechno můžete přijít.“ Nikdy se mě ale nepokoušeli zverbovat.

Oni byli blbí, ale ne až tak blbí,

aby to se mnou zkoušeli. Jenom vyhrožovali. Nejhorší byl poslední výslech těsně před tím, než jsem měla povoleno vycestovat do Polska. Trval od rána až do osmi hodin do večera.

Proč jste začala jezdit do Polska?

Kvůli klášteru. V roce 1976 jsem šla do důchodu a v roce 1977 jsem se kupodivu dostala do Říma, kde jsem se potkala s nějakými Poláky. A oni začali říkat: „Sestro, přijďte k nám, přeče v Polsku jsou docela jiné poměry než u vás.“

Od roku 1980 vás StB sledovala, právě kvůli vašim polským cestám. Jak se vám povedlo vyřídít si v roce 1985 přestěhování?

Moc se to nelišilo od emigrací mnoha chartistů na Západ. Po velmi složitém papírování jsem dostala vyrozumění, že ještě dva měsíce můžu být v Československu, pak musím pře-

kročit hranice a už se nesmím nikdy vrátit. Doma jsem byla nežádoucí osoba.

V Polsku jste vstoupila do kláštera v Krakově. Byla jste od té doby na návštěvě v Čechách?

Ano, v devadesátém roce. To jsem od našeho provinciála dostala povolení jet do Prahy a zařídít si navracení občanství, které mi po emigraci vzali. Když jsem byla v Praze, tak mi z kláštera zatelefonovali, ať se nevracím, ať počkám, až přijede papež Jan Pavel II., a vyřídím mu pozdravy. Měla jsem lístek do katedrály na Pražském hradě, kam tenkrát měli přístup jenom kněží a řeholnice, vězňeni pro víru. Když šel papež kolem mě, tak jsem polsky zavolala, že ho zdravím Krakov. Jak slyšel polštinu, tak sebou škubl, přistoupil ke mně a říkal: „Co ty tu robíš?“ Popsala jsem mu svůj příběh, který ho dojal. Vtiskl mi políbení a šel dál. Já byla na vrcholu blaha. Jen na okraj: kdyby to byl ten dnešní papež, tak bych ucukla. Nejen že bych ho nepolíbila, ale ani ruku bych mu nepodala. Byl člen Hitlerjugend a podle mě to prostě vadí.

Zažila jste ústrky v Terezíně kvůli svému katolictví. Hrají tady v klášteře nějakou roli vaše židovské kořeny?

Sestry o tom ani nepípnou. Dnes už je taky jiná situace než dřív. V prvních letech, když

Foto: Jindřich Štrel

jsem do kláštera přišla, jsem tu vyslechla i opravdu antisemitská kázání. Jedno mě úplně zvedlo ze židle: kněz k nám mluvil přes mříž, a když byl konec, tak jsem řekla, že bych se ho chtěla soukromě na něco zeptat. Řekla jsem mu, kdo jsem, a zeptala se, jak může na Židy nadávat, když přinejmenším musí vědět, že Pán Ježíš i Panna Maria jsou oba židovského původu. A on na to: „To není pravda, to není pravda. Pán Ježíš byl syn Boží a matka Boží byla bez poskvrny hříchu počatá, tak to nemohli být Židé!“ Tím pro mě rozhovor skončil, otočila jsem se a šla pryč.

Sledujete dění v dnešních Čechách?

Skoro vůbec. Nemám přístup k českým novinám, jenom kamarádka Jitka mi volává, ale to jsou poměrně krátké telefony. Říká, že to v Čechách za moc nestojí a že je tam bordel.

O české společnosti se čím dál častěji mluví jako o jedné z nejateističtějších

v Evropě.

Ono věřících ubývá právě v celé Evropě. Všude, i tady v Polsku. Co tu jsem, tak jsme neměli jedinou novickou. Jsme tu pořád ty samé holky, co tu byly před těmi asi pětadvaceti lety, kdy jsem sem nastoupila.

Jako důvod se často uvádí, že církev není schopná včas reagovat na to, jak se mění svět a hlavně způsob života. Co si o tom myslíte?

Že to je pravda. Často se při kázáních tlačí na to, aby lidé konali a mysleli jako naši otcové, kteří ještě žili v chaloupkách. Možná to tenkrát bylo v mnoha ohledech pěkné, ale k dnešku se to poněkud nehodí. Nesouhlasím s postoji typu nikdy nechoďte do McDonalda ani hypermarketů, protože jsou d'ábelské. Podobné názory se v Polsku šíří, ale já takhle neuvažuji.

Jak vnímáte českou církev po roce 1989?

Jsou minimálně dvě věci, které církev projevla, které neudělala. Zaprvé, vůbec nepečovala o vzpomínku na ty, kdo zemřeli, případně šli do kriminálu za víru. Nechci, aby to vypadalo, že se doprošují nějakého uznání, ale je to opravdu smutné. Nestačí, že o tom sem tam vyjde nějaká knížka. Zadruhé se ještě naprosto nevyřešila otázka kněží, kteří spolupracovali s StB. A těch, kdo bonzovali, bylo hodně. V Polsku to, myslím, bylo jiné, udavačů v církevním prostředí nebylo tolik a po těch, kteří udávali, se dost šlo. Příkladem může být třeba duchovní a spisovatel Mieczysław Maliński, mimochodem přítel Jana Pavla II. Ne že by ho někdo pronásledoval a perzekvoval, ale když se objevily informace o jeho spolupráci s tajnou policií, tak jako veřejná autorita prostě zhasl.

Myslíte si, že dvacet let po demokratické revoluci má smysl se komunistickými zločiny ještě právně, soudně zabývat?

To se mělo dělat hned na začátku, v době, kdy byl u moci Václav Havel.

Bohužel tomu neprávem bránil. Kdy-

by se s těmito věcmi začalo počátkem devadesátých let, tak to mělo nějakou cenu. Teď už asi ne. Teď už je to historie, jako když se vypráví o upálení Mistra Jana Husa.

V Čechách se ale pořád vede živá debata o tom, zda ještě stíhat viníky politických procesů, často lidi ve vašem věku. Například Ludmilu Brožovou-Polednovou, prokurátorku z procesu s Miladou Horákovou, které bude letos rovněž devadesát let.

Myslím, že když ta si čuchla ke kriminálu za takové svinstvo, tak jí to, bez ohledu na věk, vůbec neškodilo.

Společnost se také stále nemůže shodnout na tom, jak vnímat lidi, kteří proti komunistickému režimu po roce 1948 vystoupili se zbraní v ruce. Jaký je váš názor?

Pakliže to byli vojáci, tak to velice schvaluji.

Neschvalovala bych, kdyby třeba na vesnici souseď zapálil souseďovi komunistovi barák nebo statek. To by mi přišlo jako svinstvo. Ale pokud vojáci nebo odbojářská skupina chtěli bojovat proti komunismu, tak proč ne, když na to měli sílu? Když nás například srovnáte s Poláky, ti „drobné války“ proti komunistům vedli. V Polsku na tohle panuje jiný názor než v České republice. Kolikrát jsem tu slyšela, že jsme proti nim srabi.

Respekt 10/2011
Adam Hradílek, Adam Drda

SETKÁNÍ S KONEČNOSTÍ

Onehdy zahlédlo naše šestileté d'ouče v televizi fotografii Aničky Janatkové a zaslechlo komentář, že pravděpodobný vrah byl vzat do vazby. Hned jsem na ní viděla, že jde do tuhého. Pusinka do podkůvky, vyšpulený dolní rtík, slzy jak hrachy: „Voni ji zabili! Tu holčičku...!“ plakala lítostivě. I s námi velkými a lety otupělými něco podobného zacloumá, natož s tou čistou duší...

Vzala jsem ji do náruče, v duchu si vyčítala, že jsem tu bednu dávno nevyprala, a sumírovala si řeč. Povídala jsem jí o Pánu Bohu a o jiném světě, ve kterém je teď Anička. Že to je prima svět, akorát my ho nevidíme. Že tam s Aničkou jsou i naši pradědové a prababičky a fůra dalších dětí. A že praděda Franťšek ji nejspíš naučí pískat, hrát karty a dělat písťalky a prababička Bláza jí bude povídat pohádky atakdál, atakdál...

Do toho se vmísili hoši s praktickými námitkami. Třeba kde by tam asi tak vzali karty nebo stromy na ty písťalky, a jak by asi ty písťalky otloukali, když nemaj tělo... Dobrá debata na několik večerů.

Ale proč to všechno říkám... Vůbec totiž nevím, jak bych tu naši holku upokojila, nebýt Všemohoucího a toho, že zrovna my v něj můžeme doufat... /M

Foto: Radim Vácha

JAK MLUVIT O PÁNU BOHU V ROCE 2011

Pavel Kuneš

Zamyšlení nad praktickou a každodenní přítomností nás křesťanů ve světě. Příspěvek k rozhovoru o současných těžkostech katolické církve a úbytku její důvěryhodnosti. Ale nejen to. Také připomenutí nadějných možností.

Jak mluvit o Pánu Bohem je častá otázka, nad kterou přemýšlejí jedinci i skupiny křesťanů, když pozorují nezáměr okolí o hodnoty, kterých si sami váží. Jak lidem mimo stojícím přiblížit Boží skutečnost i blízkost? Jak mluvit o Pánu Bohu s vlastními dětmi? Odpověď je jednoduchá: Především s respektem.

Svatý Anselm (+1109) o Bohu napsal: „Pán Bůh je ten, nad koho víc si nemůžeme myslet!“ O tisíc let později řekl Albert Einstein: „Ve vesmíru se projevuje Rozum, který nekonečně převyšuje nás lidi.“ Je-li to pravda, a já jsem přesvědčen, že ano, měli bychom o něm mluvit se zatajeným dechem.

Uctívost k Pánu Bohu vyplyne sama, jakmile si člověk uvědomí své místo na světě i nejistotu svého života a postavení Boží. Uznám-li opravdu rozdíl mezi sebou a Pánem Bohem, a to není snadné, nezbude mi než uctívost a vědomí nutnosti držet se při zemi.

Současná situace

Jak jsem se k tomu poznatku dostal sám? Těžko a trvalo mi to dost dlouho.

Prvním znejistěním na téhle cestě bylo setkávání s amnestovanými křesťany po roce 1960. Měli za sebou výslechy a věznění, nekonečné utrpení a veliké zážitky víry. Nesahal jsem jim ani po kotníky. Tehdy velmi utrpělo moje sebevědomí mladého kaplana, všeznajícího, kázajícího a zpovídajícího.

O něco později jako mladý kněz jsem na setkání středoškolských spolužáků vyprávěl o Pánu Bohu, až mi jeden z nich řekl: „Ty mluvíš o Pánu Bohu jako by to byl stůl nebo židle!“ Zhrozil jsem se sám sebe, ale se studem jsem to uznal. Přítom tu ohromující pravdu řekl spolužák, který nepatřil mezi návštěvníky kostela a nijak se k církvi nehlásil.

Nejvýrazněji mě probudila moje zpověď u pozoruhodného kněze Bohumila Bílého. Zásadně změnila můj život: Donutil mě uznat, že moje hříchy jsou opravdu hříchy a nejsou lehčí nebo zanedbatelnější než hříchy ostatních lidí. Musel jsem nakonec ještě přiznat, že za jistých okolností bych se mohl chovat stejně nebo hůře než ti, které jsem v duchu odsuzoval. Nezbylo mi, než se zařadit do lidu Božího. Na podzim roku 1965 to byl pro mě okamžik spásy.

Ačkoliv víme z bible o Pánu Bohu velmi mnoho, mnohem víc než ostatní lidé, nemáme důvod cítit se nadřazenými. Svých informací totiž dostatečně nevyužíváme, dokonce je někdy deformujeme.

Podívejme se na několik příkladů.

(1) Čteme bibli polovičatě a lajdácky. Podívejme se na dva jednoduché příklady hned z prvních stránek bible. Skoro v žádné biblické dějepřevě a na žádném obraze uprostřed zahrady není zmíněn kromě stromu poznání dobrého a zlého také strom života. Přestože měl ohromnou důležitost ve vyprávění (Gn 3,22!) není uváděn v 99% případů.

Hledáme a vymyslíme si odpověď, proč Hospodin nepřijal Kainovu oběť, ačkoliv je to v textu výslovně napsáno (Gn 4,7). Kainovo znamení bereme jako znevažující a odsuzující, ačkoli bylo ochranou a darovaným časem i uznání hříchu a lítosti – až do konce vyprávění o zabití Ábela nemluví Kain s Hospodinem kajícím, ale zpupně!

(2) Nebereme v úvahu současnost. V našich nových učebnicích náboženství z kraje devadesátých let bývalo znění Desatera citováno z ekumenického překladu bible (nebudeš dychtit místo nepožádáš, pamatuj místo pomni atd.) Na otázku, proč v současném znění ustupujeme od této verze a navracíme se ke staré, odpověděl rozhodující činitel: „Zjistili jsme na Moravě, že jediný, kdo si s dětmi opakuje náboženské pravdy, jsou babičky a ty jsou zvyklé na starý překlad! Proto se musíme vrátit ke starým formulacím.“ (Tyto dosud užívané formulace Desatera, uváděné v Katechismu katolické církve jako katechetické formule, vznikly nepatrnou úpravou z prvního vydání bible kralické už v roce 1579!)

(3) Vyučujeme bezmyšlenkovitě. K učitelským zásadám patří dobře rozdělit látku a vymezit pojmy. Přesto jsem na jedné a téže straně kterési naší učebnice náboženství v běžném textu našel slovo otec v pěti významech: Otec nebeský, Svätý Otec, otec biskup, otec farář, otec naší rodiny.

Qui bene distinguit, bene docet, nás učil prof. Josef Kubalík, učí dobře ten, kdo dobře rozlišuje. Požadavek Pána Ježíše v téhle věci je lépe v církvi ani nezmiňovat (Mt 23,9).

(4) Mluvíme a nekonáme. Po roce 1989 se nejdříve pro vztah mezi církví a státem používalo spojení odluka církve od státu. Když se ukázalo, že bychom měli málo peněz, začalo se mluvit o spolupráci se státem. Na podzim roku 2009 po prohraném soudním sporu o katedrálu použil Katolický týdeník jako titulek výrok člena církevní komise: Nastává další kolo boje o katedrálu. Co tedy bylo pravda? Spolupracujeme nebo bojujeme?

Proti proudu času

(5) Jednáme proti vlastním prohlášením. V dějinách vznikly církvi i lidem škody, když misionáři vnucovali domorodcům evropské způsoby života. Dnes proto v církvi mluvíme o inkulturaci, o možnosti včlenění evangelia do všech kultur. Přestože je inkulturace prohlášována za zásadní, v některých oblastech jedná církev docela obráceně. Uvádím jednoduchý doklad.

V Konstituci o posvátné liturgii druhého vatikánského koncilu (oddíl D, přízpusobe-

ni svérázu národů a tradicím) se o pohřbu píše: „Pohřební obřad at' vystihuje zřetelněji velikonoční smysl křesťanské smrti. Má lépe odpovídat podmínkám a tradicím jednotlivých zemí, i pokud jde o liturgickou barvu.“ (O Ltg 81). Jediné dvě věty, víc tam není. Pravděpodobně autoři mysleli na užívání tradiční bílé pohřební barvy v Číně, která v 16. století byla trnem v oku římským katolíkům a spolupůsobila při likvidaci jezuitské misie. Přesto někoho napadlo, že tady je dnes příležitost k inovaci. Že by se pohřební barvou měla stát fialová. Taková změna při pohřbech v naší zemi i v evropské civilizaci je ovšem protismyslná, absurdní. Fialová barva v žádné kultuře nebyla nikdy barvou naděje, ale kajicnosti. A v žádném směru neodpovídá velikonočnímu, nadějnému smyslu smrti. Tento bizarní nápad se jako móda rozšířil všude. Je to doklad přehlížení místních zvyklostí, tisíciletých tradic a opak inkulturace, kterou hlásáme. Jde pouze o to, abychom něco inovovali, ukázali činnost. Nemáme-li řádný program, takhle si přesto můžeme udělat čárku: Nejsme nečinní, něco jsme vylepšili, máme bod k dobru.

Podobně někteří katolíci i u nás chtějí učinit znovu latinu „poutem jednoty církve“. Latinsky se ve středověku mluvilo v kruzích vzdělanců. Dnes ani mladí jezuité nemají latinu v krvi, vzdělanci mluví především anglicky. Kdyby tito usilovatelé o vyjádření jednoty církve latinou byli poctiví, museli by prosazovat celosvětově nikoli latinu, ale angličtinu. Zjevně jim tedy nejde o jednotu, ale o nechuť vůči duchu druhého vatikánského koncilu. Na něj ostatně svalují vinu za nynější ztrátu společenské prestiže katolické církve. Ale je možné vrátit se o tisíc let zpátky? Nebo se z trucu uzavřít do ghetta? To přece byl donucen prolomit už sv. Petr. Nemáme-li na zřeteli jednotu vnitřní, nejdeme-li ad fontes, není-li nám vzácnější evangelium než struktury zděděné ze středověku, nezbyvá nám než svádět vinu na jiné, měnit liturgické barvy, zavádět tridentskou mši nebo další projevy zbožnosti minulých staletí.

Domnívám se, že už z těchto několika drobností je zřejmé, že si jako katolíci křesťané nemůžeme vyskakovat. Sami máme máslo na hlavě. Musíme dokonce i před lidmi stát

skromně. A tím spíše stát v uctivosti před Pánem Bohem.

Něco pozitivního

Víme o evangeliu! To je v dnešním světě ohromná přednost. Evangelium Ježíše Krista je pozitivní, optimistická zpráva o Pánu Bohu, o světě, o mně.

V listě Filipánům (3,8-14) popisuje sv. Pavel poznání Ježíše Krista jako svůj životní objev. My se hlásíme ke křesťanství, měl by se tedy Ježíš stát i naším objevem. Nejsme křesťany kvůli křesťanským kořenům Evropy, kvůli rodičům ani kvůli dokonalosti církve, ale kvůli Ježíšovi, kterého bychom si měli cenit nade vše. Program sv. Pavla v tomto rozhodnutí by měl být i naším programem.

Kdysi jsem se domníval, že Ježíšova slova „beze mě nemůžete dělat nic“ (J 15,5) patří mezi orientální přehánění. Vždyť dnes jde ve světě všechno bez něho! Ano, ale jde to nakřivo, a dlouho to nevydrží. Násilná vojenská řešení lidských těžkostí přinášejí další bolesti a bývají velmi málo úspěšná. Po 1989 byly u nás schváleny některé tak špatné zákony, že umožnily šíření zla. Bez plnění Ježíšova prvního a základního požadavku změny smýšlení (Mk 1,15), bez uznání vlastní chyby, bez spolupráce s ostatními lidmi evidentně nelze žít v pokoji.

Jsem přesvědčen, že mluvit o Pánu Bohu v novém tisíciletí není na prvním místě otázkou výběru slov, nového slovníku. Na prvním místě je to problém naší úcty před Tím, který nekonečně přesahuje nás lidi. Teprve takto obnovená úcta se časem samovolně projeví i změnou slovníku.

Proměněný svět

V posledních letech se mnoho změnilo: mobily, počítače, internet, MP3... Je více volného času. Lidé se mohou zabývat teologickým studiem – kdosi napsal, že pod kazatelnu nám už nesedí ovce, ale studovaní lidé. Bible i jiné knihy jsou každému dostupné. Lidé přemýšlejí o věcech, které kdysi nikoho nenapadly, obtížná místa v bibli nikdo neznal. Církev moudře dělala výběr liturgických čtení. Dnes lidé požadují vysvětlení obtížných míst a mají na ně nárok. Není to snadné. Nedávná několikaměsíční četba

knihy Jozue v jednom našem kroužku vedla k opakovaným prosbám: „Nečtěme dál. Je to hrozné čtení.“

I děti mají odvážné otázky. Neuspokojí je formální tvrzení, v dnešním prostředí potřebují pochopitelné a srozumitelné odpovědi. Uvedu některé anonymní dotazy v primách na Arcibiskupském gymnáziu v Praze, tj. od dvanáctiletých dětí: Jak Pán Bůh konkrétně ovlivňuje svět? Proč věříme ve vzkříšení těla? Proč jsou náboženské války? Je mi trapné zpovídat se našemu faráři. Pomůže mi modlitba před písečkou?

Abych mohl někomu cokoli vysvětlit, musím sám chápat, oč běží. Tzn. musím to umět popsat i jinými slovy, než jsou v úředních dokumentech. Neumím-li obsah vyjádřit jinými slovy, znamená to, že ho nechápu.

Kromě toho mnoho slov, kdysi běžných, se přestalo užívat nebo změnilo časem svůj význam. Desaterový zákaz Nepožádaš manželky bližního svého je problémem pro dítě, které požádalo sousedku o pomoc při hledání zakutáleného míče. Říká se, že je možno původní význam slov dostatečně vysvětlit. Jistě, ale proč bychom měli ztrácet čas např. vysvětlováním nesrozumitelnosti kralického překladu z 16. století? A možná ještě staršího! (Je totiž pravděpodobné, že kraličtí tyto desaterové formulace převzali z ještě starších českých překladů!) Mnohem výhodnější než vysvětlovat původní význam slov, která se dnes užívají už pouze v církevním slovníku, je nahradit je výrazy jinými, dnes běžnými. Stejně obsažnými, ale srozumitelnými.

Pán Ježíš nemluvil řečí nesrozumitelnou ani zastaralou. Nový slovník může vzniknout teprve z mého pochopení evangelia v 21. století. Tím lépe umožníme ostatním lidem ocenit Ježíšův přínos. Řada ústředních výpovědí evangelia přestala být běžnými slovy, ačkoli původně patřila k často užívaným.

Čas velkých možností

Nemusíme se bát veřejnosti. Není protikřesťanská. Podle mých zkušeností je nám veřejnost nakloněna. Tuší, že znamená přínos pro společnost. Často zaslechnete: „Kdyby se dodržovalo desatero, to by svět vypadal jinak!“

Všichni oceňují činnost Charity ČR, naše

Foto: Radek Krahulík

hospice, domy pro umírající. Každý nemocný by rád ležel v nemocnici s jeptiškami. Všichni oceňují naši činnost v oblasti výchovy mládeže, školství, aktivního hledání obecného prospěchu. Tříkrálová sbírka byla v roce 2010 všude větší než v předcházejících letech. Lidé by jen byli rádi, abychom nemluvili z pozice síly. Nezdůrazňovali tolik svou autoritu. Jak říká freiburský arcibiskup Zollitsch: „Aby církev přestala idealizovat sebe a svůj personál.“

Dalším aspektem je vědomí, že utváříme menšinu. Před několika lety měl v Dejvicích přednášku osmdesátiletý jezuita, kardinál Carlo Martini z Milána. Před naplněným kostelem prohlásil: „Zjistili jsme v grémiu naší arcidiecéze, že všichni Italové sice chtějí být pokřtěni, všichni chtějí být církevně oddáni i pohřbeni, ale jen málokdo je věřící. Proto jsme se v naší milánské arcidiecézi začali chovat jako menšina. Nevystupujeme z pozice síly, nevyžadujeme pro sebe autoritu ani výhody, ale nabízíme pomoc a práci. Předkládáme nové a nové návrhy na zlepšení, ale nehroutneme se, když nejsou přijaty. Pracujeme.“

Hledějte i my, čím prospět. Jde nám o evangelium, aby z něho lidé mohli mít užitek v životě? Nebo nám jde jen o zvýšení počtu návštěvníků kostela? Nemohli bychom lidem něco nabídnout už teď?

Před několika lety jsem v holandském městečku Katwijk navštívil Muzeum moře. Velká jednopatrová vila, kterou obhospodařuje skupina asi 150 dobrovolníků. Jsou z města i z okolí a v pravidelných turnusech se o muzeum starají. Prodávají lístky, uklízejí, provádějí, nechají návštěvníky uvařit si čaj nebo kávu, zajišťují sušenky. Dělají to zdarma, ochotně, je to jejich přínos turistům i projev úcty k práci jejich předků.

Nemohli bychom u nás zkusit něco podobného s kostely? Kostel byl postaven pro společnou bohoslužbu i jako místo soukromého uklidnění a modlitby. Kostel jako promodlené místo nabízí klid a vybízí návštěvníky k jiným myšlenkám. K přemýšlení i modlitbě. Za mého mládí byl každý kostel v liduprázdné vesnici – všichni byli totiž na poli – otevřen. Dnes si lidé odvykli nacházet tam klid a místo ke spočinutí. Kostel otevřený

jednou týdně nebo jednou měsíčně na jednu hodinu ztrácí svou důležitou funkci jako útočiště. Kostel byl postaven pro lidi a ne pro vystavování památek. Zavřený kostel je jako rozhledna na vysokém kopci s klíči ve vesnici. Člověk přichází s očekáváním, ale je odmítnut. Přitom by se jistě našli důchodci z vesnice, i nevěřící, kteří mohou být hrdí na místní kostel a mohli by zajistit jeho celodenní otevření. Aspoň v sobotu a v neděli. Kdyby za to byli oceněni – nikoli penězi, ale pochvalou, uznáním od obecního úřadu i od biskupství, vědomím důležitosti, společným výletem apod., začalo by je to těšit, cítili by se potřební a stali by se opravdu důležitými. Měli bychom více přemýšlet o své užitečnosti. Kdo nic nedělá, nic nezkaží. Kdo něco zkaží, může to opravit. I bláznivé nápady mohou něco přinést. Mohou nás dovést k něčemu jinému, uskutečnitelnému.

Náš základní problém

G.K. Chesterton napsal, že ve vztahu k evangelium jsme na tom podobně jako bezdomovec, který jinému bezdomovci sděluje, že za rohem dávají dobrou polévku. Polévka není naší zásluhou, není naším dílem. My jsme polévku neuvařili, není naším darem. My pouze sdělujeme, že nám chutná a kde ji lze dostat.

V čem je Ježíšova nauka dobrá pro mě? Můžeme odpovědět různě i různě dlouze. Shodneme se ale ve zjištění, že obsahem Ježíšovy potěšující zprávy je to, že Pán Bůh miluje i mne. I tebe. Toto Ježíšovo základní sdělení je snadno inkulturovatelné. Netýká se vnějších zvyklostí, které jsou na každém kontinentě jiné, v každé kultuře osobité. Metanoia, změna smýšlení (Mk 1,15) je nutná u Afričanů, Inuitů i Evropanů. Každý člověk má duši, naše základní problémy byly a jsou stejné: uznat svou chybu, krást či nekrást, pomlouvat nebo ne, mít v úctě i druhého člověka, nebo jen sám sebe.

Zbývá nám jen pravda. Postavit se oběma nohama na zem, na podlahu, přijmout realitu svého života, úspěchy i selhání. Odložit nadřazenost.

Přitom se nemusíme bát o svou nedotknutelnost. Nemusíme zatajovat své chyby ani chyby hierarchie, přiznáním hříchu jsme Pánu Bohu ještě blíže. Nemusíme se apologeticky hádat, zda upálených čarodějnic bylo 500 nebo 1000. I kdyby byla jen jedna, bylo by to dost zlé. Můžeme v klidu a poctivě pracovat.

Na všechna nová slova přijdete sami. A bude to váš objev! Staří latiníci říkali: Rem tene, verba sequentur. Drž se věci, měj na mysli to, co chceš sdělit, slova potom přijdou sama.

Autor je emeritním farářem ve Vršovicích.

Text vychází z přednášky pro pastorační asistenty litoměřické diecéze přednesené v květnu 2010. UNIVERSUM 1/2011

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

sobota 9.4. 18 h. Mistrovice
neděle 10.4. 5. postní
 7.15 h. Letohrad Ex 37,12-14
 8.45 h. Lukavice Ž 130
 10.15 h. Orlice Řím 8,8-11
 J 11,1-45

sobota 16.4. 19 h. Lukavice
neděle 17.4. Květná neděle
sбірka na Plošné pojštění
 7.15 h. Letohrad Iz 50,4-7
 8.45 h. Mistrovice Ž 22
 10.15 h. Orlice Flp 2,6-11
 Mt 26,14-27.66
 15.00 h. Letohrad – bohoslužba smíření

Zelený čtvrtek 18 h. Letohrad
Velký pátek 14 h. Letohrad - setkání s dětmi
18 h. Letohrad

neděle 24.4. Slavnost ZMRTVÝCHVSTÁNÍ PÁNĚ

5.00 h. Orlice 1. Gn 1,1-2,2
 6.30 h. mše Ž 104
 2. Gn 22,1-18
 Ž 16
 3. Ex 14,15-15,1
 Ex 15,1-6.17-18
 4. Iz 54,5-14
 Žl 30
 5. Iz 55,1-11
 Iz 12,2-6
 6. Bar 3,9-15.32-4,4
 Ž 19
 7. Ez 36,16-17a.18-28
 Ž 42
 8. Řím 6,3-11
 Ž 118
 9. Mt 28,1-10

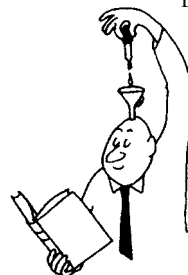
*po bohoslužbě
 společná snídaně
 v Orlovně*

10.15 h. Letohrad

Pondělí velikonoční Sk 2,14.22-33
 7.15 h. Letohrad Ž 16
 8.45 h. Mistrovice Mt 28,8-15
 10.15 h. Lukavice

sobota 30.4. 19 h. Lukavice
neděle 1.5. 2. velikonoční
 7.15 h. Letohrad Sk 2,42-47
 8.45 h. Mistrovice Ž 118
 10.15 h. Orlice 1 P 1,3-9
 Jan 20,19-31

sobota 7.5. 19 h. Mistrovice
neděle 8.5. 3. velikonoční
poutní slavnost v Lukavici
 7.15 h. Letohrad Sk 2,14.22-28
 8.45 h. Lukavice Ž 16
 10.15 h. Orlice 1 P 1,17-21
 Lk 24,13-35

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
 Registřikové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741